Lunds universitet
Statsvetenskapliga institutionen
B-uppsats i statsvetenskap

STVA23
VT26
Handledare: Diana Eriksson Lagerqvist

LUNDS
UNIVERSITET

Från samarbete till konfrontation

En jämförande textanalys över tid av Natos strategiska koncept

Författare: Carl Chryssafis & Oskar Ekblad

Abstract

Sedan länge har Rysslands förhållande till försvarsalliansen Nato präglat det säkerhetspolitiska tillståndet i världen. Efter Sovjetunionens fall på 90-talet fanns en ambition om partnerskap och ömsesidig transparens. Dessa ambitioner dämpades gradvis under 2000-talet i samband med ökade politiska spänningar. Denna studie avser att undersöka hur förändringar i det säkerhetspolitiska läget kan påverka hur politiska aktörer konstruerar hotbilder utifrån säkerhetiseringsteorin. Detta görs genom en kvalitativ jämförande textanalys av Natos strategiska koncept med nedslag vid två tidpunkter som är före och efter Rysslands invasion av Ukraina 2022. I analysen används centrala begrepp från säkerhetiseringsteorin för att kategorisera och tolka materialet. Vid 2010-talets början framställs Ryssland som en möjlig samarbetspartner som kan utgöra en strategisk fördel för Natos medlemsländer. I det strategiska konceptet från 2022 framställs Ryssland istället som ett allvarligt hot mot den euroatlantiska ordningen. Resultatet belyser därmed en tydlig förskjutning i Natos säkerhetisering av Ryssland i samband med förändringar i det säkerhetspolitiska läget. Den förstärkta säkerhetiseringen legitimerar i sin tur en ökad militär beredskap och ökat bistånd till länder angränsande till Ryssland.

Nyckelord: Nato, Ryssland, säkerhetisering

Antal ord: 7596

Innehållsförteckning

1. Inledning

Det är i svallvågorna av andra världskriget som kommunistiska rörelser med stöd från Sovjetunionen utgör ett allt större hot mot västvärlden. I februari 1948 störtades den folkvalda regeringen i Tjeckoslovakien av det kommunistiska partiet som på så sätt fick makten. Detta instabila klimat är alarmerande för västvärldens demokratier och ett flertal europeiska länder samt Kanada och USA beslutar sig för att ingå i en försvarspakt. Den fjärde april 1949 skriver 12 länder under försvarsfördraget och Nato bildades (Nato, u.å.). Idag har Nato 32 medlemsländer och är en väletablerad politisk och militär försvarsallians. Natos främsta syfte är att bevara medlemsländernas säkerhet och deras princip bygger på ett kollektivt försvar. Att ansluta sig till Nato innebär således att en attack på ett eller flera av medlemsländerna innebär en attack på samtliga länder som ingått överenskommelsen (Nato, u.å.).

Efter Sovjetunionens fall 1991 konstaterades även slutet på kalla kriget som inneburit ett verkligt hot om fullskaligt kärnvapenkrig med USA i väst och Sovjet i öst som de två största aktörerna. Därefter inleddes en period då Natoländerna lade fokus på att upprätta ett samarbete med Ryssland och bygga goda relationer med dem. 1994 gick Ryssland med i ett samarbetsorgan som Nato skapade för länder som inte ingått i försvarsalliansen, vilken de var en del av till 2007 då Ryssland sade upp avtalet. I mars 2014 avbröt Nato alla samarbeten med Ryssland efter att de annekterat den ukrainska Krimhalvön och landets östra delar destabiliserades av proryska styrkor. I början av 2022 inleddes ett nytt kapitel inom europeisk säkerhetspolitik när ryska trupper inledde fullskalig invasion av Ukraina, vilket ledde till att både Finland och Sverige anslöt sig till Nato (Utrikespolitiska institutet, 2025).

Historiskt har relationen mellan Nato och Ryssland sedan lång tid tillbaka varit en central fråga för euroatlantisk säkerhetspolitik. Att endast förstå relationen som antingen samarbete eller konflikt är en förenkling som riskerar att förbise viktiga faktorer för förståelsen av internationella relationer. I denna studie ligger fokus på Natos framställning av Ryssland samt hur den förändras mellan två tidpunkter. På så sätt kan studien bidra till en djupare förståelse för hur politiska relationer omkonstrueras i samband med förändrade säkerhetspolitiska förhållanden.

Studien avgränsas till att analysera Natos strategiska koncept från 2010 och 2022. Detta görs eftersom det möjliggör en analys av förändringen i framställningen av Ryssland mellan två

tidpunkter där det sker en tydlig förändring i det säkerhetspolitiska klimatet. År 2010 präglades Natos relation till Ryssland fortfarande av en ambition om samarbete som upphörde i samband med Rysslands annektering av Krimhalvön. År 2022 inleddes en ny period i och med Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina (Utrikespolitiska institutet, 2025).

En ytterligare avgörande avgränsning är att denna studie endast fokuserar på Natos egen syn på relationen till Ryssland. Avgränsningen görs med hänsyn till projektets begränsning i storlek och tid. Detta medför att studien varken kommer att diskutera Rysslands syn på relationen med Nato eller den faktiska politiska utvecklingen i stort. Således blir studien snävare och slutsatsen blir mer precis.

1.1 Syfte och frågeställning

Studiens syfte är att undersöka hur Natos framställning av Ryssland har förändrats mellan de strategiska koncepten från 2010 och 2022. Genom att använda säkerhetiseringsteorin som analytiskt ramverk undersöker studien hur Ryssland konstrueras som samarbetspartner respektive säkerhetshot, samt vilka säkerhetspolitiska åtgärder som legitimeras genom den förändrade framställningen.

Frågeställning:

- Hur kan förändringen i Natos framställning av Ryssland mellan de strategiska koncepten från 2010 och 2022 förstås utifrån säkerhetiseringsteorin?

2. Tidigare forskning

Det finns ett stort urval av publikationer som handlar om relationen mellan Nato och Ryssland. I majoriteten av publikationerna analyseras relationen som en gradvis försämring från samarbete till ömsesidig distansering. För att ringa in den tidigare forskning som är relevant för just denna studie diskuteras endast den forskning som behandlar Nato och säkerhetisering tillsammans.

Ett centralt bidrag är artikeln *Nato and the Ukraine Crisis: Collective Securitisation* skriven av Webber och Sperling vid University of Birmingham. I artikeln, som publicerades 2017, diskuteras hur Natos framställning av Ryssland påverkades av den ryska annekteringen av Krimhalvön 2014 utifrån säkerhetiseringsteorin. Studien genomfördes som en kvalitativ fallstudie där de analyserade mötesdeklarationer, Nato-ledares uttalanden och medlemsländers respons. Resultatet visade på en omkonstruktion av Ryssland från att betraktas som partner till ett hot mot säkerhetsordningen. Detta gestaltades i materialet genom bland annat stärkt militär beredskap samt ökat fokus på försvar av medlemsländerna närbelägna Ryssland. Således kunde Webber och Sperling konstatera att i samband med Rysslands annektering av Krimhalvön så återsäkerhetiserades Ryssland och de åskådliggjorde konkreta konsekvenser av förändringar i det säkerhetspolitiska läget (Webber & Sperling, 2017, s.42-43). Artikeln är relevant för denna studie då den behandlar Natos syn på Ryssland och hur den kan förstås utifrån säkerhetiseringsteorin. Således fungerar den som en forskningsmässig referenspunkt.

Ytterligare ett exempel på tidigare forskning om hur Nato konstruerar hotbilder återfinns i artikeln *From distant ally to perceived threat: the collective securitization of China in Nato*. I artikeln används en diskursanalys av ett brett urval av dokument och uttalanden för att undersöka hur Natos säkerhetisering av Kina har påverkats av händelser i världspolitiken. Yan och Stivas kommer fram till att Nato har säkerhetiserat Kina och landet framställs som en utmaning och systematisk konkurrent. Fokuset för den ändrade bilden av Kina baseras på dess teknologiska utveckling och goda relationer till Ryssland i samband med invasionen av Ukraina. Författarna menar dock att säkerhetiseringen av Kina är av mildare grad och utifrån analysen kan inte Kina tolkas som ett direkt hot mot Nato på samma sätt som Ryssland (Yan & Stivas, 2026, s.187). Artikeln påvisar hur Nato genom strategisk kommunikation framställer olika typer av hot. Det är även särskilt intressant hur Rysslands invasion av Ukraina påverkar Natos syn på Kina. Artikeln bidrar således med ett analytiskt perspektiv på hur hotbilder omkonstrueras i samband med förändringar i det säkerhetspolitiska världsläget.

Mot bakgrund av tidigare forskning bidrar denna uppsats med en mer avgränsad och textnära jämförelse av Natos framställning av Ryssland före och efter invasionen av Ukraina. Huvuddelen av den forskning som gjorts inom ämnet behandlar Natos syn på Ryssland i en bredare mening samt använder ett större material i analysen. Denna studie fokuserar på en mer konkret jämförelse av två policydokument av samma karaktär publicerade före och efter

invasionen av Ukraina. Genom en kvalitativ textanalys avser studien att belysa hur framställningen förändras samt vilka säkerhetspolitiska åtgärder som legitimeras. Studiens vetenskapliga bidrag är således inte att konstatera hur relationen mellan aktörerna har påverkats objektivt utan snarare hur denna förändring uttrycks i Natos egna strategiska dokument.

3. Teori

Principiellt kan forskningsproblemet förstås som en fråga om hur säkerhetspolitiska hotbilder förändras över tid. Detta analyseras utifrån hur det uttrycks i en internationell organisations centrala policydokument för att nå en förståelse för hur hotbilder omkonstrueras i samband med förändringar i det säkerhetspolitiska världsläget. Studiens infallsvinkel är att analysera Natos syn på Ryssland som en säkerhetiseringsprocess. Därmed ligger fokus på språkets roll i framställningen av säkerhetspolitiska hot och hur dessa legitimerar politiska och militära åtgärder. Utifrån denna infallsvinkel utgår studien från ett konstruktivistiskt perspektiv med avstamp i säkerhetiseringsteorin.

3.1 Säkerhetiseringsteorin

Säkerhetiseringsteorin introducerades år 1989 av Barry Buzan, Ole Wæver och Jaap de Wilde från Copenhagen Peace Research Institute, även känt som Köpenhamnsskolan. Teorin är en del av det konstruktivistiska perspektivet inom forskningen om internationella relationer. Inom konstruktivismen ligger ett fokus på förhållandet mellan aktörer och vilken betydelse språk och idéer har i säkerhetspolitiken (Eriksson, 2021, s. 121).

Teorin utformades i boken *Security : A New Framework for Analysis* publicerad 1998 av Buzan,Wæver och de Wilde. Deras utgångspunkt är inte att faktiska hot saknar betydelse, utan att en fråga blir en säkerhetsfråga först när den framställs och accepteras som ett säkerhetshot i ett socialt och politiskt sammanhang. Författarna menar att begreppet säkerhetisering kan användas för att skilja mellan vanliga politiska frågor och frågor som lyfts upp till en särskild säkerhetspolitisk nivå. Alltså skiljer de säkerhetisering från politisering, och beskriver säkerhetisering som en mer långtgående form av politisering (Buzan et al, 1998, s. 23–25).

Teorin utgår även från att säkerhet i internationella relationer handlar om överlevnad. En säkerhetsfråga omfattar en framställning av ett existentiellt hot mot ett visst referensobjekt. Referensobjektet är det som påstås vara hotat och anses därför behöva skyddas. Det kan exempelvis vara en stat, ett samhälle, en politisk ordning eller en större säkerhetsgemenskap. Detta skapar legitimitet för genomföranden av särskilda åtgärder som annars hade varit svåra att motivera (Buzan et al, 1998, s. 21–22). Vidare belyser de att säkerhet inte bör användas som ett allmänt begrepp för alla typer av problem. Säkerhetisering innebär därmed att en fråga flyttas från vanlig politisk behandling till ett läge där den ges en mer akut och särskild prioriterad status (Buzan et al, 1998, s. 23–25).

En ytterligare central del i teorin är begreppet “speech act”, eller språkhandling. Författarna menar att säkerhetisering är förenat med vad aktörerna faktiskt språkligt uttrycker. De betonar att säkerhetisering inte handlar analytikers avgörande om huruvida ett hot verkligen finns, utan om att undersöka hur en aktör genom språk framställer något som ett säkerhetshot. I boken skriver de att säkerhet är en “självreflekterande praktik” där “en fråga blir en säkerhetsfråga därför att den presenteras som ett sådant hot, inte nödvändigtvis för att ett objektivt existentiellt hot existerar” (Buzan et al, 1998, s. 24-27).

Författarna skiljer även mellan ett säkerhetiserande drag och en fullbordad säkerhetisering. Ett säkerhetiserande drag innebär att en aktör presenterar något som ett existentiellt hot mot ett referensobjekt. För att säkerhetiseringen ska bli fullbordad krävs dock att hotbilden accepteras av en relevant publik, vilket ligger till grund för det politiska genomförandets legitimitet (Buzan et al, 1998, s. 25). I boken lyfts tre underliggande villkor upp som ligger till grund för legitimitetsskapandet, de kallar dessa för "facilitating conditions”. De skildrar vikten av att språkhandlingen följer säkerhetens språkliga logik, att den säkerhetiserande aktören har auktoritet och att hotet redan har egenskaper som publiken uppfattar som hotfulla (Buzan et al, 1998, s. 32-33).

Säkerhetiseringsteorin är relevant för studien eftersom den möjliggör en analys av hur Nato konstruerar Ryssland som ett säkerhetshot och hur denna framställning förändras över tid. Studien undersöker hur Natos skildring av Ryssland legitimerar säkerhetspolitiska prioriteringar. Fokus ligger således inte på en objektiv bedömning av Ryssland som ett hot,

utan på hur Nato framställer Ryssland i sina strategiska koncept. Med denna utgångspunkt är teorin lämplig som grund för studiens analysverktyg.

3.2 Centrala begrepp och operationalisering

För att kunna utforma ett analysredskap som ska användas för att bearbeta materialet krävs det att man identifierar teorins centrala begrepp. Detta avsnitt ämnar att redogöra för vilka centrala begrepp från teorin som används i studien samt hur de operationaliseras.

Ett av de allra mest centrala begreppen i teorin är säkerhetiserande aktör. Det avser de aktörer som framställer något som ett säkerhetshot. Det kan exempelvis utgöras av politiska ledare, regeringar, byråkratier eller andra aktörer som har möjlighet att tala med auktoritet i säkerhetsfrågor. Säkerhetiseringsteorin betonar också att det ofta är mer relevant att se organisationer och kollektiva aktörer som talande aktörer när uttalanden formas av en organisatorisk logik (Buzan et al, s.41). I analysen eftersöks därmed vem eller vilka i texten som framställer något som ett hot.

Referensobjekt utgörs av det som framställs som hotat och som på grund av detta anses behöva skyddas (Buzan et al, 1998, s. 21-22). I denna studie undersöks därmed vad det är som Nato menar är hotat. Detta skulle exempelvis kunna vara Natos medlemsstater, deras territoriella säkerhet eller den euroatlantiska säkerhetsordningen.

Inom säkerhetiseringsteorin kännetecknas en säkerhetsfråga av ett problem som framställs som ett hot mot ett referensobjekts överlevnad, det vill säga ett existentiellt hot, och därför ges särskild prioritet (Buzan et al, 1998, s. 21-25). Begreppet existentiellt hot används i denna studie som kategori för att utläsa hur allvarligt Ryssland framställs av Nato i vardera strategiska koncept.

Inom säkerhetiseringsteorin syftar publiken till den grupp som den säkerhetiserande aktören försöker övertyga om att hotbilden legitimerar ett visst agerande. Författarna betonar vikten av publikens egna uppfattning och acceptans, som beskrivs som en förutsättning för att säkerhetiseringen ska bli fullbordad (Buzan et al, 1998, s.25, 32-33). Utifrån detta kommer

publiken att användas som kategori i analysen för att belysa vem eller vilka Nato riktar sig till samt vilket agerande som ska accepteras.

Ytterligare är legitimiteten enligt teorin avgörande för genomförandet av politiska beslut. Legitima åtgärder innebär i denna kontext att de politiska eller militära åtgärder som Nato föreslår framstår som nödvändiga att vidta i relation till omständigheterna som skildras. Vikten ligger i att dessa åtgärder accepteras och ses som berättigade av publiken som diskuterades i paragrafen ovan. Teorin belyser att säkerhetiseringen kan motivera politiska åtgärder som i normala fall inte hade setts som legitima (Buzan et al, 1998, s.25). I denna studie ligger fokuset på hur Nato legitimerar strategiska åtgärder, exempelvis militär upprustning.

4. Metod och material

4.1 Metod

Studien är en jämförande kvalitativ textanalys av Natos strategiska koncept från 2010 och 2022. Frågan undersöks likt en fallstudie av förändringen av relationen mellan Nato och Ryssland före och efter Rysslands invasion av Ukraina. Fokus riktas mot att undersöka de strategiska koncepten med stöd av centrala begrepp från säkerhetiseringsteorin. Metoden är lämplig då det är en djupare förståelse för hur politiska aktörer bedömer hot utifrån förändringar i det säkerhetspolitiska läget som eftersöks. Därmed bedöms ett kvalitativt tillvägagångssätt som mest lämpligt.

I boken *Metodpraktikan: Konsten att studera människor, organisationer och samhällen*, skriven av forskare på Göteborgs universitet, redogör författarna för grundläggande exempel på hur man kan genomföra en kvalitativ textanalys. De betonar att man som forskare inte endast kan läsa en text och sedan återberätta vad som är viktigt. För att ge en studie analytisk skärpa krävs att man väljer en infallsvinkel och fokuserar på den. Således leder den analytiska skärpan till förlorad bredd, vilket författarna menar är en del av den kvalitativa textanalytiska forskningen (Esaiasson et al, 2024, s. 314). Som redan beskrivits i teoriavsnittet utgår denna studie från ett säkerhetiseringsperspektiv. Detta innebär att textanalysen utgår från centrala begrepp från teorin och på så sätt avgränsas studiens resultat.

4.2 Material

Det empiriska materialet består av två av Natos strategiska koncept. Detta är Natos centrala policydokument som publiceras decennievis, vilket innebär en stor tidsskillnad mellan policydokumenten. Eftersom Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina skedde i februari 2022 har vi valt att analysera Natos strategiska koncept *Nato 2022 Strategic Concept* som publicerades i juni 2022. Detta möjliggör en analys av Natos framställning av Ryssland efter invasionen av Ukraina. Eftersom denna studie ämnar att analysera förändringar i Natos framställning av Ryssland inkluderas material som publicerades före februari 2022, vilket i detta fall är Natos föregående strategiska koncept *Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization* som publicerades i november 2010.

Dessa dokument är särskilt relevanta eftersom de beskriver Natos övergripande strategier och framställningen av Ryssland som politisk aktör från två olika tidpunkter. På så sätt riktas fokus mot förändringar i det säkerhetspolitiska läget under 2010-talet samt början av 2020-talet. Ett ytterligare skäl till detta urval är att Nato publicerar sina strategiska policydokument decennievis. Detta innebär att det inte publicerades något strategiskt koncept mellan 2010 och 2022. Mot bakgrund av Rysslands annektering av Krim i mars 2014 finns det risk att den största förändringen av Natos framställning av Ryssland sker då. Detta innebär att det kan vara mer relevant att analysera material som omfattar Natos syn på Ryssland tidsmässigt närmare det händelseförloppet. Å andra sidan finns det som sagt inget strategiskt koncept mellan 2010 och 2022. Detta innebär att analysen hade behövt grunda sig i en annan typ av material, vilket skulle göra urvalsprocessen mer komplicerad. En fördel med denna studie är att jämförelsen över tid består av material från samma aktör med likadan utformning. Vidare görs antagandet att den eventuella förändringen som sker i samband med annekteringen av Krimhalvön fortfarande är aktuell och/eller mer påtaglig i det strategiska konceptet som publicerades efter invasionen av Ukraina. Av den anledningen bedöms materialet som relevant trots de händelser som kan ha påverkat Natos syn på Ryssland mellan 2010 och 2022.

4.3 Validitet och reliabilitet

4.3.1 Validitet

En viktig del i metoden är att analysen görs källnära. Detta innebär att centrala citat hämtas direkt från dokumenten och används som huvudkälla för tolkningen och den teoretiska tillämpningen. Metodens styrka är att den består av en systematisk jämförelse då samma analys görs på två liknande dokument. De strategiska koncepten möjliggör för jämförelse av samma premisser, exempelvis samarbete, hotbild och konflikt. Studiens resultat begränsas dock av att den endast utgår från Natos egen framställning. Den involverar inte Rysslands syn på relationen, eller andra eventuella omkringliggande faktorer. Detta är dock en medveten avgränsning eftersom studiens syfte just är att undersöka hur Nato som organisation framställer Ryssland i sina strategiska dokument i samband med förändringar i det säkerhetspolitiska läget.

En annan begränsning är att två dokument inte kan skildra hela utvecklingen av Natos perspektiv. Förändring sker över tid och situationen har troligtvis sett olika ut mellan åren 2010 och 2022. Däremot används åren som två analytiska nedslag vid två centrala tidpunkter. Dokumentet från 2010 skrevs under en tid då Ryssland fortfarande betraktades som en samarbetspartner. Världsläget under 2022 var helt förändrat i samband med Rysslands annektering av Krim 2014 och den fullskaliga invasionen av Ukraina 2022. Detta kan betraktas som några av de viktigaste och mest formativa händelserna för aktörernas relation (Utrikespolitiska institutet, 2025).

4.3.2 Reliabilitet

En av metodens allra främsta begränsningar ligger i reliabiliteten. I en sådan analys som används i denna studie bestämmer forskaren vilka formuleringar som lyfts fram, hur begrepp förstås och hur språkbruket tolkas (Esaiasson et al, 2024, s. 132). Således kan valet av en kvalitativ textanalys leda till en oundviklig subjektivitet i tolkningen av materialet. Detta innebär att risken att två forskare som analyserar samma material når olika slutsatser är högre jämfört med mer objektiva analysmetoder. Med hänsyn till denna begränsning är det viktigt att analysen redovisas så tydligt som möjligt. För att analysen ska vara så transparent som möjligt redogörs vilka delar av texterna som analyseras, vilka citat som används för att dra slutsatser samt hur dessa kopplas till säkerhetiseringsteorin. På så sätt blir analysen lätt att följa och återskapa vilket stärker studiens reliabilitet.

4.4 Analysmodell

Som tidigare nämnts ligger säkerhetiseringsteorin till grund för utformandet av analysverktyget. Säkerhetisering förstås i studien som en process där något framställs som ett existentiellt hot mot ett referensobjekt, vilket i sin tur kan legitimera särskilda politiska eller militära åtgärder (Eriksson, 2021 , s. 131). Genom teorins centrala begrepp blir det möjligt att analysera hur Natos framställning av Ryssland förändras mellan de strategiska koncepten från 2010 och 2022.

Inledningsvis analyseras 2010 års strategiska koncept, därefter 2022 års strategiska koncept på samma sätt. Slutligen genomförs en jämförande analys för att identifiera likheter och skillnader mellan dem. Syftet med denna analysmodell är att skapa förståelse för förändringar i Natos framställning av Ryssland och hur denna förändring kan förstås utifrån säkerhetiseringsteorin. På så sätt förankras analysen i ett tydligt teoretiskt ramverk, vilket stärker studiens tillförlitlighet.

4.4.1 Analysredskap

För att utforma studiens analysredskap används Metodpraktikan (Esaiasson 2024) som referensram. I boken illustrerar författarna olika exempel på textanalyser och visar hur dess analysredskap kan se ut. De betonar dock att de exempel de visar i boken inte beskriver hur man ska göra utan endast hur man kan göra (Esaiasson, 2024, s, 314). Inom kvalitativa analyser är utformandet av analysredskapet mer centralt jämfört med kvantitativa och det fungerar som ett styrinstrument för vad som eftersöks och hur det ska tolkas. Således blir forskaren tongivande för studiens resultat i skapandet av analysverktyget (Esaiasson et al, 2024, s. 79). För att möjliggöra en så systematisk och transparent analys som möjligt redogör detta avsnitt för utformandet av analysredskapet som används vid bearbetning av materialet. Analysen grundar sig, som tidigare förklarats, i säkerhetiseringsteorin.

Med hjälp av teorin identifierades fem centrala begrepp: säkerhetiserande aktör, referensobjekt, existentiellt hot, publik och legitimitet. Begreppen används som kategorier för att analysera materialet. För att konkretisera de centrala begreppen i analysen formuleras en

sammansättning av analysfrågor till texten. Dessa frågor avser att urskilja hur vardera begrepp används i materialet. Svaren på frågorna är det som ligger till grund för studiens resultat och därmed är det viktigt att de är starkt kopplade till det teoretiska ramverket. Denna del kan upplevas som upprepande av avsnittet om centrala begrepp och operationaliseringar. Däremot bedöms vikten av tydlighet vara stor nog för att i detta avsnitt upprepa vissa delar för att kopplingen mellan teorin och analysfrågorna ska förtydligas.

För att identifiera den säkerhetiserande aktören behöver man kunna urskilja vem som framställer något som ett säkerhetshot. Detta görs med frågorna: Vem eller vilka är det som talar i texten? Hur framställs Nato som aktör? Talar Nato som försvarare, partner eller neutral?

Referensobjekt är som tidigare nämnts det som framställs som hotat och i behov av att skyddas. Detta kan exempelvis vara ett visst territorium, medlemsländer, befolkning eller den allmänna säkerhetsordningen. Referensobjektet urskiljs med frågorna: Vad menar Nato behöver skyddas?

Det existentiella hotet är det som påstås hota referensobjektets säkerhet. Detta urskiljs med frågorna: Hur beskrivs Ryssland? Vilka egenskaper tillskrivs Ryssland? Hur allvarligt framställs hotet som Ryssland utgör?

Identifieringen av publiken innebär att undersöka vems acceptans som eftersöks för att säkerhetiseringen ska få politisk betydelse. För att svara på detta ställs frågorna: Vem avser texten övertyga? Är publiken intern eller extern?

Slutligen har vi legitimitet som identifieras genom frågorna: Vilka åtgärder behöver publiken acceptera? Hur motiveras dessa åtgärder?

5. Analys

5.1 Natos strategiska koncept 2010

I det strategiska konceptet från 2010 framträder Nato själva som den tydliga säkerhetiserande aktören. Redan i textens allra första mening synliggörs detta med “We the Heads of state and government of the Nato nations” (Nato, 2010, s. 4). Detta visar att det är medlemsländernas politiska ledare som kollektivt talar i dokumentet och inte någon enskild stat. Denna gemensamma talan skildras ytterligare i dokumentet med återkommande formuleringar som “we”, “our nations” och “allies”. Nato framställs således som en kollektivt agerande aktör med auktoritet att uttala sig om säkerhetspolitiken. I texten framställs Nato i synnerhet som ansvarig för säkerheten för dess medlemsländer och deras befolkning. Detta uttrycks genom “Nato’s fundamental and enduring purpose is to safeguard the freedom and security of all its members” (Nato, 2010, s. 6). Nato framställs på så sätt som en aktör vars grundläggande syfte är att beskydda sina medlemmar. I texten är det däremot inte endast ett fokus på Nato som militär makt. Det finns även delar som framställer Nato som en aktör med ett intresse att stärka den internationella säkerheten genom “cooperative security”. Detta ska stärkas “through partnership with relevant countries and other international organisations” (Nato, 2010, s. 8). Nato talar således både som försvarare och samarbetspartner. Organisationens roll framstår som nödvändig för att upprätthålla säkerhet och stabilitet i världspolitiken.

Det referensobjekt som texten framställer som vara i behov av att skyddas är Natos medlemsländer. Detta redovisas tydligt i texten genom att organisationens syfte är “to safeguard the security of all its members” (Nato, 2010, s. 6). Medlemsländernas säkerhet är således textens referensobjekt. Detta preciseras ytterligare i avsnittet “Defense and Deterrence" där formuleringen lyder “The greatest responsibility of the alliance is to protect and defend our territory and our populations against attack” (Nato, 2010, s. 14). Referensobjektet innefattar således både ett territoriellt- och ett befolkningsperspektiv. Däremot är det inte endast fysiska landsgränser eller civilsamhällen som framställs som i behov av skydd. Nato beskrivs även som beskyddare av värden såsom individuell frihet, demokrati, mänskliga rättigheter och rättssäkerhet (Nato, 2010, s. 6).

Hotframställningen av Ryssland är i 2010 års koncept är tämligen svag. I texten framställs Ryssland inte som ett direkt hot mot Nato utan istället som potentiell samarbetspartner. Detta

framställs i texten med “we want to see a strategic partnership between Nato and Russia” (Nato, 2010, s. 29). Samarbetet motiveras genom att Ryssland tillskrivs militära egenskaper som exempelvis “missile defence”, “counter-terrorism” och “counter-narcotics” (Nato, 2010, s. 30). I dokumentet placeras på så vis Ryssland i en kontext av samarbete snarare än ett existentiellt hot som måste neutraliseras. Samtidigt som Ryssland i texten främst framställs som en potentiell samarbetspartner är bilden av Ryssland mer komplicerad än så. I dokumentet nämns vissa motsättningar som skulle kunna göra samarbetet svårare. Exempelvis formuleringen “notwithstanding differences on particular issues” (Nato, 2010, s. 30). Det går även att urskilja en viss bild av Ryssland som ett hot. Detta görs genom att belysa “the greater stockpiles of short-range nuclear weapons” (Nato, 2010, s. 24). Med formuleringar av denna typ framställs Ryssland som en betydande militär aktör men inte som ett aktuellt akut hot. Istället beskrivs Rysslands militära kapacitet som en anledning att behöva samarbete, transparens och ömsesidighet.

Utifrån säkerhetiseringsteorin kan Natos säkerhetisering av Ryssland endast påstås vara begränsad i 2010 års strategiska koncept. I texten återfinns en rad av hot som Nato måste arbeta för att neutralisera. Exempelvis beskrivs hotet om terrorism som “a direct threat to the security of the citizens of Nato countries” (Nato, 2010, s. 11). Ytterligare beskrivs cyberbrottslighet, illegal vapenhandel samt narkotikasmuggling som ett aktivt hot mot den euroatlantiska säkerheten och stabiliteten.” (Nato, 2010, s. 11). Det är således dessa hot som i 2010 års koncept beskrivs vara allra mest akuta. Den begränsade säkerhetiseringen av Ryssland bekräftas med meningen “The alliance does not consider any country to be its adversary” (Nato, 2010, s. 14). Denna formulering är ett väsentligt fynd i denna analys då den verifierar att Ryssland inte kan ses som ett uttalat existentiellt hot i Natos strategiska koncept 2010.

Gällande publiken i texten så kan den ses som både intern och extern. Den interna publiken i texten består av medlemsländerna och dess invånare. Detta skildras i uttrycket “The citizens of our countries rely on Nato to defend allied nations” (Nato, 2010, s. 5). Denna formulering avser att legitimera Nato inför medlemsländernas invånare genom att organisationen framställer sig som nödvändig för deras säkerhet. Texten talar även till medlemsstaternas ledare och betonar det kollektiva ansvaret att skydda varandra. Nato-ländernas säkerhet ska försvaras “on the basis of solidarity, shared purpose and fair burden-sharing” (Nato, 2010, s.

7). På så sätt talar texten till en intern publik som förväntas acceptera Natos fortsatta existens och behov av resurser.

Samtidigt går det att urskilja en extern publik. Nato riktar sig till potentiella samarbetsländer och erbjuder ett större politiskt engagemang samt att organisationen har som mål att fördjupa samarbetet med bland annat FN och EU (Nato, 2010, s. 4). I texten finns det även formuleringar som riktar sig direkt till Ryssland där de menar att "Nato poses no threat to Russia" (Nato, 2010, s. 29). Utifrån en sådan formulering kan man förstå hur Nato försöker framställa sig själva som icke-aggressiva och samarbetsinriktade inför Ryssland och andra potentiella partnerländer.

Legitimeringen sker mer övergripande och det krävs mer tolkning än med direkta citat. Nato menar att de ska "deter and defend against any threat of aggression" (Nato, 2010, s. 7). På så sätt legitimeras militär upprustning och ökad avskräckning som nödvändiga åtgärder för att skydda den kollektiva säkerheten. Texten nämner ett flertal militära åtgärder för att stärka det kollektiva försvaret men detta görs endast i en större kontext av hot och inte direkt kopplade till Ryssland. I relation till Ryssland menar Nato att båda aktörernas säkerhet är sammanflätade och att relationen mellan dem bör bygga på "mutual confidence, transparency and predictability" (Nato, 2010, s. 30). Med koppling till Ryssland är det således fokus på legitimering av samarbete, ömsesidighet och transparens.

Sammanfattningsvis visar analysen av Natos strategiska koncept från 2010 att Ryssland inte framställs som ett tydligt hot. Nato, som är den säkerhetiserande aktören, diskuterar istället Ryssland ur ett samarbetsperspektiv och landet diskuteras utifrån ömsesidig säkerhet och beroende. Den tydligare säkerhetiseringen i dokumentet är terrorism, cyberattacker och spridning av kärnvapen utanför Natos gränser. Med hjälp av analysredskapet förstås Natos framställning av Ryssland i det strategiska konceptet från 2010 som en begränsad säkerhetisering.

5.2 Natos strategiska koncept 2022

Även i 2022 års strategiska koncept är Nato den säkerhetiserande aktören. Dokumentet inleds med meningen "We, the heads of state and government of the Nato Allies," vilket indikerar

att det är medlemsländerna som gemensamt för talan i texten. Redan i dokumentets inledning placeras texten i en särskilt allvarsam säkerhetspolitisk kontext genom formuleringen “a critical time for our security and for international peace and stability”. Nato etablerar sig på så sätt som en kollektiv organisation behörig att definiera säkerhetsläget. I dokumentet framställs Nato huvudsakligen som försvarare. Den försvarande egenskapen skildras genom “We remain steadfast in our resolve to protect our one billion citizens” (Nato, 2022, s. 1). Med detta uttalande framställer Nato sig själva som ansvariga för medlemsländernas invånares säkerhet. Detta försvarsansvar förstärks ytterligare i avsnittet “Purpose and Principles” där de skriver “We are a defensive Alliance” (Nato, 2022, s. 3). Nato som organisation är på så sätt inte neutral utan en defensiv organisation som agerar mot aktörer och gärningar som utgör hot mot dem.

Trots att Nato primärt framställs som en försvarsallians finns det formuleringar som tyder på att Nato även ser sig som en aktör vars uppgift är att arbeta för att upprätthålla fred och ordning. Detta åskådliggörs i dokumentet med formuleringen “We will continue to work towards just, inclusive and lasting peace” (Nato, 2022, s. 1). Detta innebär att Nato gestaltar sig själva som både försvarare av medlemsländerna och en aktör med ett bredare internationellt ansvar för politisk ordning. Ur ett säkerhetiseringsperspektiv stärker detta Natos legitimitet som säkerhetiserande aktör. Åtgärderna som nämns i dokumentet får således inte endast ett värde för alliansens intressen utan även för resten av världen.

Referensobjektet som kunde urskiljas i 2022 års strategiska koncept är fler än ett. Det allra mest centrala är Natos medlemsländer och dess invånare. Formuleringen “protect our billion citizens” gör det till ett tydligt referensobjekt. Förutom befolkningen framställs även aspekter som territorium och demokratiska världen som skyddsvärt (Nato, 2022, s. 1). Detta preciseras ytterligare med att Nato beskriver sitt huvudsyfte som “to ensure our collective defence, against all threats, in all directions” (Nato, 2022, s. 3). Senare i texten skriver Nato “we want to live in a world where sovereignty, territorial integrity, human rights and international law are respected" (Nato, 2022, s. 2). Denna formulering skiftar referensobjektets fokus på att skydda centrala värden såsom mänskliga rättigheter och så vidare. Detta är en av de mest centrala delarna i analysen då detta påvisar att Nato inte bara framställer Rysslands agerande som ett hot mot sig själva och dess medborgare utan även i ett större perspektiv om internationell säkerhet.

Gällande det existentiella hotet konstrueras Ryssland i texten som ett mycket allvarligt hot. I dokumentets inledning skriver Nato "The Russian Federation's war of aggression against Ukraine has shattered peace and gravely altered our security environment". Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina beskrivs som brutal och orsak till obeskrivligt lidande och förstörelse. Nato menar att Ryssland har begått avskyvärda attacker och upprepade kränkningar av humanitära lagar (Nato, 2022, s. 1). Utifrån dessa formuleringar tillskrivs Ryssland egenskaper som aggressiv, opålitlig och ondskefull. Rysslands handlingar beskrivs som en direkt orsak till destabiliseringen av det politiska säkerhetsläget och Ryssland framställs som ett tydligt existentiellt hot.

Vidare kan publiken förstås som både intern och extern publik. Den interna publiken består av medlemsstaterna, deras regeringar och befolkningar. Genom formuleringar som "we", "our citizens", "our territory" och "Allies" skapas en gemensam säkerhetspolitisk identitet. Nato betonar även vikten av "unity, cohesion and solidarity" (Nato, 2022, s. 1). Detta kan förstås som ett försök att skapa acceptans hos medlemsländerna för den hotbild som formuleras och för de åtgärder som följer av den. Den externa publiken består bland annat av partnerländer och det internationella samfundet. När Nato skriver att alliansen inte söker konfrontation och inte utgör ett hot mot Ryssland framställs Natos agerande som defensivt och ansvarstagande snarare än offensivt (Nato, 2022, s. 4).

Slutligen är legitimeringen av säkerhetspolitiska åtgärder tydligt kopplad till framställningen av Ryssland. Nato skriver att alliansen ska "significantly strengthen deterrence and defence for all Allies", stärka sin motståndskraft mot "Russian coercion" och stödja partnerländer mot "malign interference and aggression". Ryssland fungerar därmed som den centrala hotbild som motiverar förstärkt avskräckning, försvar, resiliens och stöd till partnerländer. I avsnittet "Deterrence and Defence" konkretiseras detta genom formuleringen att Nato ska försvara "every inch of Allied territory" (Nato, 2022, s. 6). Eftersom Ryssland framställs som ett direkt och omfattande hot blir dessa åtgärder inte endast politiska val, utan nödvändiga svar på ett förändrat säkerhetsläge.

Samtidigt stänger Nato inte helt möjligheten till medling med Ryssland. Alliansen skriver att den avser att "keep open channels of communication with Moscow to manage and mitigate risks, prevent escalation and increase transparency". Denna kommunikation grundas dock inte i partnerskap utan snarare i riskhantering. Detta blir tydligt genom formuleringen att

Nato “cannot consider the Russian Federation to be our partner” (Nato, 2022, s. 4). Därmed framställs relationen till Ryssland i 2022 års koncept som präglad av hot, avskräckning och riskreducering snarare än samarbete.

Sammanfattningsvis visar analysen av Natos strategiska koncept från 2022 att Ryssland framställs som ett direkt, omfattande och mångdimensionellt säkerhetshot. Nato agerar som säkerhetiserande aktör genom att konstruera Ryssland som ett hot mot medlemsstaternas säkerhet, den euroatlantiska stabiliteten och den regelbaserade internationella ordningen. Denna hotframställning legitimerar stärkt avskräckning, försvar, resiliens och stöd till partnerländer. På så sätt kan 2022 års strategiska koncept förstås som ett tydligt uttryck för hur Ryssland omkonstrueras från samarbetspartner till säkerhetshot.

5.3 Jämförelse

I detta avsnitt jämförs resultaten från analysen av Natos strategiska koncept från 2010 och 2022. Jämförelsen utgår från uppsatsens analyskategorier: säkerhetiserande aktör, referensobjekt, existentiellt hot, publik och legitimerade åtgärder. Syftet är att med detta avsnitt förtydliga hur Natos framställning av Ryssland förändrades över tid och hur denna förändring kan förstås utifrån säkerhetiseringsteorin.

Den tydligaste förändringen mellan 2010 och 2022 är att Ryssland går från att framställas som en möjlig samarbetspartner till att framställas som ett direkt säkerhetshot. I 2010 års strategiska koncept beskrivs det euroatlantiska området som präglat av fred, och hotet om en konventionell attack mot Natos territorium framställs som lågt (Nato, 2010, s. 10). Ryssland placeras därmed inte i centrum för Natos hotbild. I stället framhäver dokumentet terrorism, spridning av massförstörelsevapen och cyberattacker som mer framträdande säkerhetsutmaningar (Nato, 2010, s. 11).

I 2010 års koncept identifieras en medvetenhet om att det finns militära risker i det internationella systemet men Ryssland konstrueras inte som ett akut existentiellt hot. Nato menar istället att samarbetet med Ryssland är av strategisk betydelse och att alliansen vill se ett verkligt strategiskt partnerskap mellan Nato och Ryssland (Nato, 2010, s. 29). Detta visar

att Ryssland i 2010 års dokument främst placeras inom ramen för samarbete, ömsesidighet och transparens, snarare än inom ramen för säkerhetspolitisk konfrontation. Utifrån säkerhetiseringsteorin innebär detta att Ryssland inte fullt ut säkerhetiseras i 2010 års koncept.

I 2022 års strategiska koncept är framställningen däremot markant annorlunda. Dokumentet inleds med att konstatera att Rysslands krig mot Ukraina har förändrat den internationella säkerhetsmiljön i grunden. Nato beskriver Rysslands agerande som ett mönster av aggressiva handlingar mot grannländer och den bredare transatlantiska gemenskapen (Nato, 2022, s. 1). Vidare konstateras att det euroatlantiska området inte längre är i fred och att Ryssland har brutit mot de normer och principer som tidigare bidrog till en stabil europeisk säkerhetsordning (Nato, 2022, s. 3). Här sker ett tydligt säkerhetiserande drag. Ryssland beskrivs inte längre främst som en möjlig partner utan som en aktör som genom tvång, subversion, aggression och annektering hotar Natos säkerhet och den regelbaserade internationella ordningen. Detta ligger nära Buzan, Wæver och de Wildes förståelse av säkerhetisering, eftersom ett specifikt hot pekas ut, ett skyddsvärt referensobjekt identifieras och särskilda åtgärder legitimeras genom hotframställningen (Buzan et al., 1998, s. 24–25).

Även referensobjektet förändras mellan dokumenten. I båda koncepten är Natos medlemsstater, territorium och befolkning centrala referensobjekt. I 2010 års koncept framställs Natos huvudsakliga uppgift som att säkra medlemsstaternas försvar och säkerhet, men detta sker inom en bredare samarbetsorienterad säkerhetsmiljö (Nato, 2010, s. 4). I 2022 års koncept breddas referensobjektet tydligare. Det är inte endast Natos territorium och befolkning som framställs som hotade, utan även demokrati, frihet, suveränitet, territoriell integritet och den internationella ordningen i stort (Nato, 2022, s. 1–3).

Denna breddning av vad som framställs som i behov av skydd gör säkerhetiseringen mer omfattande. Ryssland framställs inte bara som ett militärt hot mot medlemsstaternas territorium, utan också som ett politiskt och normativt hot mot den ordning som Nato säger sig försvara. Säkerhetiseringsteorin betonar som tidigare nämnts, att referensobjektet kan vara mer än en enskild stat. Det kan exempelvis vara en politisk ordning, ett samhälle eller en större säkerhetsgemenskap. I detta fall framställer Nato 2022 den euroatlantiska säkerhetsordningen och den regelbaserade internationella ordningen som hotade referensobjekt. På så sätt konstrueras Ryssland inte endast som ett hot mot enskilda allierade,

utan mot hela den säkerhetsgemenskap som Nato menar sig representera.

En annan viktig förändring i Natos framställning av Ryssland gäller vilka åtgärder som legitimeras. I 2010 års koncept legitimeras främst samarbete, partnerskap och transparens i bred mening. Nato betonar att alliansen ska ha förmåga att avskräcka och försvara sig mot hot, men detta kopplas inte specifikt till Ryssland (Nato, 2010, s. 15). I relationen till Ryssland framstår i stället dialog, partnerskap och ömsesidigt förtroende som de mest centrala åtgärderna (Nato, 2010, s. 29).

I 2022 års koncept legitimeras tydligare säkerhetspolitiska åtgärder. Dessa åtgärder presenteras dock främst på en strategisk nivå snarare än som detaljerade militära planer. Nato skriver att alliansen ska stärka avskräckning och försvar, öka sin motståndskraft mot ryskt tvång och stödja partnerländer mot aggression. Samtidigt betonas att Nato inte längre kan betrakta Ryssland som en partner, även om kommunikationskanaler ska hållas öppna för att hantera risker och undvika eskalering (Nato, 2022, s. 4).

Detta visar att relationens logik har förändrats i samband med förändringar i det säkerhetspolitiska läget. I 2010 års koncept var samarbete med Ryssland ett medel för att skapa säkerhet. I 2022 års koncept framställs säkerheten istället som något som skapas genom att Nato skyddar sig mot Ryssland. Därmed förändras Rysslands position från att vara en aktör som kan bidra till säkerhet till att bli den aktör som säkerheten måste organiseras emot. Utifrån teorins centrala begrepp kan detta förstås som att Ryssland i 2022 års koncept "aktöriseras" som hotkälla. Ryssland framställs som en viljestyrd aktör som genom medvetna handlingar hotar Natos säkerhet och den europeiska säkerhetsordningen (Buzan et al., 1998, s. 44).

Sammanfattningsvis visar jämförelsen att Natos framställning av Ryssland förändras från en samarbetsorienterad relation 2010 till ett tydligt säkerhetiserande språkbruk 2022. I 2010 års strategiska koncept framställs Ryssland främst som en möjlig samarbetspartner, även om vissa säkerhetspolitiska risker finns i bakgrunden. I 2022 års strategiska koncept framställs Ryssland däremot som ett direkt och omfattande hot mot Natos medlemsstater, den euroatlantiska stabiliteten och den regelbaserade internationella ordningen. Utifrån säkerhetiseringsteorin kan förändringen därför förstås som en förskjutning från begränsad säkerhetisering till ett tydligt säkerhetiserande drag, där hårdare säkerhetspolitiska åtgärder

legitimeras genom Natos förändrade framställning av Ryssland.

6. Diskussion

Studien visar att Natos framställning av Ryssland förändras tydligt mellan 2010 och 2022. I 2010 års strategiska koncept framställs Ryssland främst som en möjlig samarbetspartner inom en säkerhetsmiljö där det euroatlantiska området beskrivs som relativt stabilt. Nato skriver då att det euroatlantiska området är i fred och att hotet om en konventionell attack mot Natos territorium är lågt. Samtidigt betonas att Natos och Rysslands säkerhet är sammanflätad och att ett konstruktivt partnerskap byggt på ömsesidigt förtroende, transparens och förutsägbarhet bäst kan tjäna båda parters säkerhet. I 2022 års strategiska koncept har denna framställning förändrats i grunden. Där beskrivs Rysslands invasion av Ukraina som en händelse som har förändrat säkerhetsmiljön, och Ryssland pekas ut som det mest betydande och direkta hotet mot allierades säkerhet och mot fred och stabilitet i det euroatlantiska området.

Utifrån säkerhetiseringsteorin kan denna förändring förstås som en omkonstruktion av Rysslands roll i Natos säkerhetspolitiska språkbruk. Buzan, Wæver och de Wilde menar att säkerhet inte endast handlar om objektiva hot, utan om hur frågor genom språk framställs som existentiella hot mot ett skyddsvärt referensobjekt. När en aktör framställer ett problem som så allvarligt att det kräver särskilda åtgärder sker ett säkerhetiserande drag. I 2010 års koncept framställs Ryssland inte på detta sätt. Ryssland beskrivs snarare som en aktör där det finns meningsskiljaktigheter, men där samarbete fortfarande ses som möjligt och önskvärt. I 2022 års koncept sker däremot ett tydligare säkerhetiserande drag, eftersom Ryssland kopplas till aggression och tvång.

Detta innebär att förändringen inte enbart handlar om att relationen mellan Nato och Ryssland har försämrats. Mer analytiskt intressant är att Ryssland byter funktion i Natos strategiska språk. I 2010 års koncept är Ryssland en aktör som kan bidra till säkerhet genom partnerskap och dialog. I 2022 års koncept blir Ryssland i stället den aktör som Natos säkerhet måste organiseras emot. Det syns särskilt genom att Nato skriver att alliansen inte längre kan betrakta Ryssland som partner och att Nato ska stärka avskräckning, försvar och

motståndskraft mot ryskt tvång. På så sätt legitimeras en annan typ av säkerhetspolitisk strategi än i 2010 års koncept.

Resultatet ligger nära den tidigare forskning som beskriver relationen mellan Nato och Ryssland som en rörelse från samarbete till ömsesidig distansering och konfrontation. I uppsatsens avsnitt om tidigare forskning lyfts Webber och Sperling fram, vars studie visar hur Ryssland efter annekteringen av Krim började omkonstrueras från partner till hot mot säkerhetsordningen. Denna studie bekräftar en liknande utveckling, men bidrar genom att göra en mer avgränsad och textnära analys.

Samtidigt finns det viktiga begränsningar. Studien undersöker endast Natos egen framställning av Ryssland och analyserar inte Rysslands syn på relationen eller den faktiska politiska utvecklingen i stort. Detta är en medveten avgränsning som gör analysen mer hanterbar, men det innebär också att resultatet ger slutsatser om Natos språkbruk och världsuppfattning. För att kunna dra bredare slutsatser om relationen mellan Nato och Ryssland som helhet krävs även att ryska dokument, tal, säkerhetsstrategier eller diplomatiska uttalanden analyseras.

Ytterligare bör skillnaden mellan säkerhetiserande drag och fullbordad säkerhetisering betonas. Eftersom denna studie endast analyserar Natos egna strategiska koncept undersöks inte publikens faktiska acceptans av hotbilden. Därför kan analysen inte fullt ut fastslå att säkerhetiseringen är fullbordad i teoretisk mening. Däremot visar 2022 års koncept ett mycket tydligt säkerhetiserande drag, eftersom Ryssland framställs som ett direkt hot och eftersom denna framställning används för att legitimera förstärkt avskräckning, försvar, resiliens och stöd till partnerländer. Detta är i linje med teorin som menar att ett säkerhetiserande drag bygger på att hotet ges prioritet och framställs för att särskilda åtgärder ska framstå som nödvändiga (Buzan et al., 1998, s. 24–25).

Materialvalet har både styrkor och svagheter. En styrka är att de strategiska koncepten från 2010 och 2022 är jämförbara dokument av samma typ. De uttrycker Natos övergripande strategiska självbild och gör det därför möjligt att analysera förändring över tid. Samtidigt innebär urvalet att utvecklingen mellan 2010 och 2022 inte kan följas steg för steg. Annekteringen av Krim 2014 framstår som en viktig händelse i säkerhetspolitiken, men den

analyseras utifrån ett eget strategiskt koncept. Detta innebär att studien fångar två tydliga nedslag snarare än hela förändringsprocessen.

7. Slutsats

Syftet med denna studie har varit att undersöka hur Natos framställning av Ryssland förändras mellan de strategiska koncepten från 2010 och 2022, samt hur denna förändring kan förstås utifrån säkerhetiseringsteorin. Studiens resultat visar att det sker en tydlig förändring i Natos språkbruk. I 2010 års strategiska koncept framställs Ryssland främst som en möjlig samarbetspartner. Även om det finns säkerhetspolitiska problem kopplade till Ryssland, beskrivs landet inte som ett direkt eller akut hot. I stället betonas samarbete, ömsesidigt förtroende och transparens. Natos framställning av ett existentiellt hot 2010 gäller snarare terrorism, cyberattacker och spridning av massförstörelsevapen.

I 2022 års strategiska koncept har framställningen av Ryssland förändrats markant. Landet beskrivs då som det mest betydande hotet mot allierades säkerhet, fred och stabilitet i det euroatlantiska området. Därmed omkonstrueras Ryssland från en möjlig partner till ett existentiellt hot som Nato måste organisera sig mot. Denna förändring legitimerar också andra typer av åtgärder än dem från 2010, framför allt förstärkt avskräckning, försvar och ökat militärt stöd till partnerländer.

Utifrån säkerhetiseringsteorin kan förändringen förstås som en förskjutning från begränsad säkerhetisering till ett tydligt säkerhetiserande drag. Säkerhetiseringsteorin betonar att säkerhetisering handlar om hur en aktör genom språk framställer något som ett existentiellt hot och därigenom gör särskilda åtgärder möjliga att legitimera. I 2010 års koncept sker detta endast i begränsad grad i relation till Ryssland då landet fortfarande placeras inom ramen för samarbete. I 2022 års koncept sker däremot en tydligare säkerhetisering eftersom Ryssland framställs som ett direkt hot mot Natos medlemsstater, den euroatlantiska säkerhetsordningen och den regelbaserade internationella ordningen.

Samtidigt bör resultatet förstås med hänsyn till studiens avgränsningar. Eftersom studien endast analyserar Natos egna strategiska koncept kan den inte fullt ut fastställa att säkerhetiseringen av Ryssland är fullbordad. För att kunna göra det hade även publikens

acceptans behövt undersökas, exempelvis genom medlemsstaters försvarsbeslut, politiska debatter eller konkreta militära åtgärder. Studien visar snarare hur Nato formulerar ett säkerhetiserande språkbruk än att den bevisar att en fullbordad säkerhetisering har genomförts.

Sammanfattningsvis visar denna studie att Natos framställning av Ryssland förändras från samarbetsorienterad och ambivalent 2010 till tydligt hotorienterad 2022. Förändringen kan därmed förstås som en övergång från en relation präglad av partnerskap och riskhantering till ett säkerhetiserande språkbruk där Ryssland konstrueras som ett existentiellt hot. Därigenom visar studien hur förändrade säkerhetspolitiska förhållanden inte bara kan påverka politiska relationer, utan även hur hotbilder formuleras och vilka säkerhetspolitiska åtgärder som framstår som legitima.

8. Referenser

Buzan, B., Wæver, O. and de Wilde, J. (1998) *Security: A New Framework for Analysis*. Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers.

Eriksson, J. (2021). ‘Konstruktivism’. I: Gustavsson, J. & Tallberg, J. (red.), *Internationella relationer*. 4:e uppl. Lund: Studentlitteratur, s. 121–138.

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A., Wängnerud, L. & Sundell, A. (2024). *Metodpraktikan: konsten att studera människor, organisationer och samhälle*. 6:e uppl. Norstedts Juridik.

Nato (u.å.) A short history of Nato. Tillgänglig vid: https://www.Nato.int/en/about-us/Nato-history/a-short-history-of-Nato (Hämtad 4/5/2026)

Nato (u.å.) What is Nato?. Tillgänglig vid: https://www.Nato.int/en/what-is-Nato.html (Hämtad 4/5/2026)

Nato (2022) *Nato 2022 Strategic Concept*. Adopted by Heads of State and Government at the Nato Summit in Madrid, 29 June 2022. Brussels: Nato. Tillgänglig vid: https://www.Nato.int/content/dam/Nato/webready/documents/publications-and-reports/strategic-concepts/2022/290622-strategic-concept.pdf (Hämtad 4/5/2026)

Nato (2010) *Active Engagement, Modern Defence: Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organization*. Adopted by Heads of State and Government at the Nato Summit in Lisbon, 19–20 November 2010. Brussels: Nato. Tillgänglig vid: https://www.Nato.int/content/dam/Nato/legacy-wcm/media_pdf/pdf_publications/20120214_strategic-concept-2010-eng.pdf (Hämtad 4/5/2026)

Utrikespolitiska institutet (2025) *Nato och Ryssland*. Landguiden. Tillgänglig vid: https://www.ui.se/landguiden/internationella-organisationer/Nato/Nato-och-ryssland/ (Hämtad: 4/5/ 2026).

Sperling, J. and Webber, M. (2017) ‘Nato and the Ukraine crisis: Collective securitisation’, *European Journal of International Security*, 2(1), pp. 19–46.

Yan, S., Stivas, D. (2026) *From distant ally to perceived threat: the collective securitization of China in Nato*. *Asia Eur J* **24**, 173–191.